

Výuka jihoslovanských jazyků v dnešní Evropě. Eds.: Elena Krejčová, Pavel Krejčí, Michal Przybylski. 1. vyd. Brno: Porta Balkanica, 2011. 319 s. ISBN 978-80-904846-2-7.

Na jaře roku 2011 pořádal Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně setkání lektorů jihoslovanských jazyků a literatur. Prestižní vědecké fórum si dalo za cíl už potřeť za sebou poměrně nelehký úkol – shromáždit specialisty z výše uvedených vědeckých oblastí a zaměřit se na různou problematiku spojenou s metodikou výuky těchto jazyků a literatur.

Tradičním záměrem organizátorů je, publikovat všechny pronesené příspěvky ve speciálním sborníku, což tak dává možnost širší vědecké veřejnosti obeznámit se s tématy probíranými v průběhu vědeckého fóra. Do daného sborníku (z roku 2011) jsou zahrnuty texty téměř čtyřiceti přednášejících – odborníků v různých oblastech jihoslavistiky.

Otázky spojené s výukou srbského jazyka jako cizího slovanského jazyka na vysokoškolské úrovni jsou popsány v článku **Vesny Krajišnikové**. Autorka vyšla z jednoho ze základních principů ve vzdělání, a to, že dvoustranný proces se skládá z vzdělávaných a vzdělávajících a kvůli tomu strukturovala svůj text do několika oddílů. Zvláštní důraz tedy kladla na studenty a přednášející, na samotné hodiny a výuku, na různé výzvy a i na sociokulturní aspekt ve výuce srbského jazyka jako cizího na Bělehradské univerzitě. Předmětem zkoumání **Mirny Stehlikové Đurasek** je chorvatský jazyk, ale je na něj pohlíženo prizmatem opakování a osvojování jazykového materiálu při výuce studentů začátečníků. Popis nespécializované výuky chorvatského jazyka a profilaci studentů Masarykovy univerzity, kteří si vybrali tento jazyk, vytvořila **Aloisie Zmeškalová**. Popisuje období od roku 2008 do roku 2011, přičemž podává názornou informaci o nárůstu i poklesu zájmu o výuku chorvatského jazyka. V tomto směru obsáhlejší a více vyčerpávající jsou závěry, které uvádí **Pavel Krejčí**. Ten popisuje všechny jihoslovanské jazyky, které jsou zastoupené v nabídce jazykového vzdělávání na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, zde zahrnuje výrazně větší časové období (1989–2010). Autor se zaměřuje na velmi důležitý moment při výuce cizího jazyka – přítomnost lektora, nositele daného jazyka, který ze svého pohledu vždycky reflektuje dosažené výsledky v době výuky. V tomto případě mají zvláštní význam realizované lektoráty jihoslovanských jazyků na Masarykově univerzitě – nezaměnitelná část profesionální jazykové přípravy budoucích odborníků v oblasti jihoslovanských jazyků a literatur. Pavel Krejčí se také ve zvláštním příspěvku zaměřuje na bakalářské a magisterské práce s jazykovědnou profilací za posledních pět let. Zajímavé jsou poznatky, které uvádí ve vztahu k výběru témat diplomanty – z uvedeného je jasné, že výběry studentů se dotýkají všech úrovní lingvistiky – od nejnižší po nejvyšší. To mluví o širokospektrální přípravě samotných studentů, kteří by se jinak nemohli věnovat tak rozdílným lingvistickým oblastem, kdyby k tomu neměli nutnou přípravu. U lektorátů slovinského jazyka na univerzitách i jejich efektivitu se zastavuje **Laura Fekonja**, základní cíle a úkoly při výuce makedonského jazyka jako cizího jsou představeny v článku **Marie Paunovové**.

Zvlášť rozmanitá je ta část sborníku, která je určena výuce bulharského jazyka jako cizího. Text **Diany Ivanovové** pohlíží na specializovanou přípravu studentů různých oborů na Plovdivské univerzitě Paisije Chilendarského v rámci výuky bulharského jazyka jako cizího, představuje zde zkušenosti svého pracovního kolektivu. Pozornost klade na důležité místo vědeckého stylu při výuce praktického jazyka. Shodné body s tímto výzkumem

má i příspěvek **Andreany Eftimovové**, která analyzuje žurnalistické interpretační texty a jejich místo ve výuce bulharského jazyka pro cizince. Do blízkého tematického rámce spadá i text **Antonia „Toniho“ Juričiče**, který se zabývá problematikou textu při výuce chorvatského jazyka jako druhého i jako cizího jazyka. Předmětem výzkumu **Borislava Borisova**, **Ginky Bakardžievové**, **Liljany Grozdanovové**, **Božany Niševové** i **Márie Dudasové** je široká paleta učebnic bulharského jazyka jako cizího a jejich didaktická funkce i sociokulturní vhodnost a adekvátnost v procesu výuky. Identická je i problematika, kterou se zabývá **Katerina Dimovská**, důraz je zde položen na roli učebnic makedonského jazyka jako cizího. Srbský jazyk jako cizí, tentokrát na Masarykově univerzitě, popisuje **Ana Petrov**. Zaměřuje se na důležitou a tradičně aktuální problematiku tvorby učebnic určených k výuce cizího jazyka. Zvláštní pozornost reáliím v učebnicích slovinského jazyka věnuje ve svém příspěvku **Aleš Kozár**, který se jimi zabývá na různých funkčních úrovních.

Na používání současných elektronických zdrojů ve výuce se zaměřuje **Zornica Cvetkova**, která se zabývá e-learningovým vzděláváním v hodinách praktického bulharského jazyka. **Petja Nestorova** pak komentuje svoje výzkumy při využívání bulharského FrameNetu ve své praxi lektorky bulharského jazyka jako cizího. Jiný pohled na zkoumanou problematiku vybrala **Fani Bojkova**, která představuje zkušenost z Filozofické fakulty Plovdivské univerzity při přípravě učitelů bulharského jazyka, tentokrátě však jako rodného. Ke konkrétním problémům spojeným s výukou bulharského jazyka jako cizího se vyjadřuje **Mária Košková**, která popisuje možnosti interpretace slovníkových hesel během výuky. Na výzvy přednášejícího v hodinách bulharského jazyka pro pokročilé se zaměřili **Nadežda Michajlova-Staljanova** a **Vladislav Milanov**, kteří se podělili o své zkušenosti z praktických hodin bulharského jazyka. Zdokonalování komunikativní, lingvistické, pragmatické i sociolingvistické kompetence v hodinách praktického bulharského jazyka na Masarykově univerzitě je předmětem textu **Eleny Krejčové**. V souladu s již zmíněnými kompetencemi autorka uvádí, že by neměla být ignorována i tzv. interkulturní kompetence, která napomáhá plnohodnotnému „zápisu“ studentů do nového kulturního prostředí.

Podobná je i problematika příspěvku **Míny Đuričové**, jež popisuje jazyk, literaturu a kulturu při výuce srbského jazyka pro zahraniční slavisty. Součástí zařazení cizinců do nového jazykového prostředí je i osvojování různých vzorců řečové etikety. **Katerina Tomova** koncentruje svoji pozornost také na takové vzorce s tím, že se omezuje pouze na ty, které mají citoslovečný charakter. **Borjan Janev** si také za předmět svého příspěvku vybírá mezikulturní zvláštnosti členů odlišných jazykových společenství při kontaktu s různými jazykovými a mentálními prostředími, a to porovnáním obrazů negativní mentality Bulharů a Angličanů.

Výhradně didaktickými problémy ve výuce bulharského jazyka jako cizího se ve svém příspěvku zabývá **Cvetelina Šubová**, LdL metodu ve výuce srbského jazyka jako cizího popisuje **Ana Petrov**. Příspěvky **Eleny Čauševové** i **Bogdana Dičeva** se týkají specifických lingvistických problémů, které se vztahují k výuce bulharského jazyka jako cizího: E. Čauševa představuje svoje výzkumy ohledně zvláštností sloves *удам* a *отувам* a jejich používání nositeli chorvatského jazyka, B. Dičev si všímá specifické nuance vybraných slovesných časů (tzv. *свидетелски времена*) v bulharském jazyce. Chorvatsko-český jazykový transfer při specifickém používání předložek *do* a *u* zkoumá **Slavomira Ribarova** tím, že právě toto specifické používání komentuje.

Úroveň B1 v teorii i praxi při výuce chorvatského jazyka v Centru kroatistiky jako druhého a cizího jazyka se zabývá příspěvek **Ivy Nazalevićové**. Zkoumá různé úrovně porozumění a mikrofunkce spojené s dosahováním různých komunikačních cílů. Podobnou problematikou se zabývá též článek, který představily autorky **Sanda Lucija Udier** a **Milvia Gulešić Machata**. Zde je ukázána jazyková rozmanitost v registrech standardního chorvatského jazyka. Na specifické kompetence získané při studiu srbského jazyka prostřednictvím určitých překladatelských strategií upozorňuje ve svém příspěvku **Bojana Matić**, záležitostmi při používání Google-překladače studenty v rámci studia jihoslovanských jazyků nás seznámil **Miroslav Kouba**. Těžkosti maďarských studentů slavistiky, oboru Srbský jazyk, při studiu bulharského jazyka a typické chyby spolu s mezijazykovými interferencemi popisuje **Mónika Farkas Baráthi**.

Sociokulturní oblasti ve výuce bulharského jazyka a literatury v cizojazyčném prostředí se věnuje **Natalija Njagolova**. Zastává názor, že používání filmových verzí literárních děl při výuce bulharské literární tvorby funguje při tvorbě řečových i neřečových situací v komunikaci a pomáhá při osvojování bulharského jazyka. Na (ne)obyčejnou autobiografii Branislava Nušiče se zaměřuje ve svém příspěvku **Tanja Madžarova** tím, že se snaží oprostit od tradičních interpretací známého textu.

Ve sborníku jsou zmíněny jak obecnější metodické a didaktické problémy výuky jihoslovanských jazyků a literatur, tak i vlastní případy, které vycházejí z bohaté pedagogické praxe publikujících. Toto vydání je cenným pomocníkem v pedagogické práci pro všechny slavisty, ale přirozeně hlavně pro přednášející jihoslovanských jazyků jako cizích.

Borislav Borisov